

ІРЦ ЯК ТРЕНД: ВІД ЕКСПЕРТНО-ДІАГНОСТИЧНОГО ЦЕНТРУ ДО ОСВІТНЬО-НОВАЦІЙНОГО ХАБУ

С. В. Зайцев, ORCID iD <https://orcid.org/0009-0006-9867-6288>

На прикладі Комунального закладу «Інклюзивно-ресурсний центр Полтавської міської ради» висвітлено теоретико-практичні аспекти створення, функціонування та розвитку інклюзивно-ресурсного центру (далі – ІРЦ). Розкрито особливості реалізації поставлених державою завдань, стратегію розвитку та подолання викликів, які виникли під час діяльності ІРЦ Полтавської міської ради. Зокрема, наведено приклади організації роботи та проектної діяльності в Полтавській міській територіальній громаді з метою ефективного забезпечення права осіб з особливими освітніми потребами (далі – ООП). Схарактеризовано консультативну функцію ІРЦ як таку, що уможливає надати належну підтримку батькам та законним представникам особи з особливими освітніми потребами під час навчання в закладі освіти шляхом системного кваліфікованого супроводу. Стверджується, що у процесі підвищення фахової майстерності педагогічні працівники закладів освіти, які працюють з особами з ООП на базі інклюзивно-ресурсного центру, мають опановувати інноваційні та імерсивні технології для досягнення максимальних ефективності та результативності соціалізації й інтеграції дітей з ООП.

Ключові слова: інклюзивно-ресурсний центр, консультант ІРЦ, особа з особливими освітніми потребами, інклюзивна освіта, функції ІРЦ.

Zaitsev Serhii. IRC as a Trend: from an Expert Diagnostic Center to an Education and Innovation Hub

The paper highlights the theoretical and practical aspects of the creation, functioning and development of an inclusive resource center (IRC). The peculiarities of the implementation of the tasks set by the state, the strategy of successful development and overcoming the challenges that arose during the work of the IRC are described. Some examples of the organization of work and project activities in the Poltava urban territorial community with the aim of effectively ensuring the rights of persons with special educational needs (SEN) are given.

Author gives some attention to the advisory function of the IRC, as one of the leading ones, which allows providing adequate support to parents and legal representatives of a person with special educational needs in an educational institution through systematic qualified support. It is claimed that in the process of improving professional skills, educators who work with persons with SEN in inclusive resource center should master innovative and immersive technologies in order to achieve maximum efficiency and effectiveness of socialization and integration of children with SEN.

Keywords: inclusive resource center, IRC consultant, person with special educational needs, inclusive education, IRC functions.

*Правильна робота – знайдіть її,
і вам ніколи не доведеться працювати.*

Дж. Велч

Постановка проблеми. У сучасних реаліях інклюзивно-ресурсний центр (ІРЦ) часто позиціонується лише як заклад, що проводить діагностування, встановлює ступінь прояву особливих освітніх потреб особи та видає висновки про проведену комплексну оцінку розвитку з визначеним рівнем підтримки. Часто в центр звертаються ще й для того, аби провести корекційно-розвиткові заняття для осіб з ООП.

Втім, завдання та функції ІРЦ покликані охопити ширший спектр надання послуг: не тільки поліпшити рівень ефективності інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти шляхом залучення консультантів ІРЦ в команду психолого-педагогічного супроводу, розроблення індивідуальної програми розвитку для кожної особи з ООП, але й за допомогою надання систем-

---

Зайцев Сергій Володимирович, директор комунального закладу «Інклюзивно-ресурсний центр Полтавської міської ради», учитель вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист, переможець обласного та лавреат Всеукраїнського конкурсу «Учитель року 2015» у номінації «Класний керівник», фіналіст Всеукраїнського конкурсу «Global Teacher Prize Ukraine 2017».

ного кваліфікованого супроводу батькам дітей з ООП, педагогічним працівникам закладу освіти щодо адаптації та модифікації освітніх програм, змісту навчальних предметів тощо.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Попри те, що в Україні створено 698 ІРЦ, які функціонують з 2018 року, у науковій літературі вкрай рідко порушується питання важливості завдань та функціонування ІРЦ, його ролі в громаді. Найбільш результативними в цьому сенсі є публікації І. Калініченко, яка констатує, що ІРЦ є фактично засобом організації освітнього процесу для дитини з особливими освітніми потребами, саме рекомендації фахівців ІРЦ дають педагогам розуміння, як освітні труднощі впливають на участь дитини в освітньому житті і що потрібно зробити для мінімізації цього впливу, орієнтуючись на сильні сторони дитини, а не її проблеми [1].

Розвиваючи цю думку, С. Литовченко справедливо стверджує, що від професійної компетентності консультанта ІРЦ багато в чому залежить ефективність організації інклюзивного навчання в закладі освіти. Також С. Литовченко наголошує на інноваційності ІРЦ для системи освіти України [7].

Найбільш ґрунтовно роль і функції ІРЦ розкрито в навчально-методичному посібнику «Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів» за редакцією М. Порошенка, яка особливу роль надає ІРЦ саме як експертно-діагностичному центру, де працюють висококваліфіковані фахівці, які володіють сучасними методиками та забезпечують системний кваліфікований супровід дітей [3].

Мега статті – дослідити значення інклюзивно-ресурсного центру для територіальної громади як закладу, виконання основних функцій якого покликане забезпечити права осіб з ООП в Україні на якісну освіту; обґрунтувати доцільність використання працівниками ІРЦ інноваційних технологій та підходів у роботі з особами з ООП, батьками/законними представниками осіб з ООП, педагогами закладів освіти та іншими членами суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток інклюзивної освіти в Україні та подальше інтегрування нашої країни у європейську освітню спільноту потребує перегляду освітньої парадигми та впровадження ефективних та інноваційних підходів у навчанні осіб з особливими освітніми потребами, засто-

сування міжнародних класифікацій осіб з ООП та міжнародних методик виявлення освітніх труднощів у дітей різного віку. Виконання цих та інших завдань залежить від продуктивної та дієвої роботи інклюзивно-ресурсних центрів.

Інклюзивно-ресурсний центр є установою, що утворюється з метою забезпечення права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, зокрема в закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття освіти шляхом проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи (далі – комплексна оцінка) та забезпечення її системного кваліфікованого супроводу [4].

Основними завданнями ІРЦ є:

1) проведення комплексної оцінки, зокрема повторної, та здійснення системного кваліфікованого супроводу осіб у разі встановлення у них особливих освітніх потреб;

2) надання рекомендацій закладам освіти щодо розроблення індивідуальної програми розвитку особи;

3) консультування батьків, інших законних представників особи з особливими освітніми потребами щодо особливостей її розвитку;

4) забезпечення участі педагогічних працівників інклюзивно-ресурсного центру в діяльності команди психолого-педагогічного супроводу особи з особливими освітніми потребами; семінарах, тренінгах, майстер-класах для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, обміну досвідом тощо;

5) залучення (у разі потреби) педагогічних працівників інклюзивно-ресурсного центру під час засідань психолого-педагогічного консилиуму у спеціальних закладах загальної середньої освіти;

6) надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та інших послуг дітям з особливими освітніми потребами [4].

Комунальний заклад «Інклюзивно-ресурсний центр Полтавської міської ради» було створено 28 травня 2018 року рішенням сесії Виконавчого комітету Полтавської міської ради. Для ефективного виконання завдань центру в ньому працюють 14 педагогічних та 10 адміністративно-господарських працівників.

ІРЦ посідає досить важливе місце в забезпеченні якісної освіти осіб з ООП, адже про-

тягом майже 5 років існування центру було проведено 2240 комплексних психолого-педагогічних оцінок розвитку – первинних і повторних (ця кількість постійно змінюється, адже протягом тижня консультантами ІРЦ проводиться від 9 до 12 комплексних оцінок (далі КО)). Близько 400 осіб з ООП здобувають освіту чи навчаються в різних закладах освіти Полтавської міської територіальної громади.

Для налагодження ефективної, дієвої, а головне, результативної роботи працівниками центру розроблено стратегію розвитку закладу з урахуванням тих функцій, які уможливають широку підтримку не тільки здобувачів освіти, а й батьківської та педагогічної спільноти. Розгляньмо функції ІРЦ.

Експертно-діагностична функція – проведення КО з метою визначення особливих освітніх труднощів, підготовка висновку із зазначенням компетенцій, потреб та рекомендацій для педагогів закладу освіти, ступенем прояву освітніх труднощів та рівнем підтримки особи з ООП. Для цього кожен консультант ІРЦ володіє дієвим, новачійним інструментарієм, який допомагає об'єктивно визначити рівень та ступень вияву освітніх труднощів. У нашому закладі використовуються сучасні методики WISC-IV, CONNERS-3, CASD, PEP-3, LEITER-3, що допомагають визначити сильні та слабкі сторони в розвитку особи, щоб в освітньому процесі повністю розкрити та реалізувати потенціал здобувача освіти з ООП шляхом надання системних, кваліфікованих психолого-педагогічних послуг. Слід зауважити, що для того, аби мати право користуватися цими методиками, консультантам ІРЦ за напрямом «практичний психолог» потрібно обов'язково завершити навчання та скласти іспит. У нашому ІРЦ є три консультанти ІРЦ, які успішно склали сертифікацію та використовують зазначені методики при проведенні КО.

Інформаційно-аналітична функція – ведення реєстру осіб, які пройшли комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку та в яких підтверджено наявність особливих освітніх потреб. Такі особи з ООП перебувають на обліку в ІРЦ для подальшого системного кваліфікованого супроводу, для проведення повторних КО та підтримки в освітньому середовищі. В електронному кабінеті автоматизованої системи (АС) «ІРЦ» нашого закладу перебуває 1860 осіб. Крім того, ІРЦ веде

реєстр закладів освіти Полтавської міської територіальної громади, у яких здобувають освіту особи з ООП та де відкриті інклюзивні групи та класи. Це потрібно для того, аби батьки розуміли, який заклад освіти вже є інклюзивним та знаходиться найближче до їхнього місця проживання. Слід наголосити, що відповідно до ст. 55 Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 року «батьки здобувачів освіти мають право обирати заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття дітьми відповідної освіти» [6], тобто педагогічні працівники ІРЦ не мають права скеровувати батьків чи законних представників особи з ООП в будь-який заклад освіти без їхньої згоди чи наполягати на тій чи іншій формі здобуття освіти.

Також усю необхідну інформацію для батьківської та педагогічної спільноти про діяльність ІРЦ розміщено на сайті Комунального закладу «Інклюзивно-ресурсний центр Полтавської міської ради», сторінці фейсбук, інформаційних стендах у приміщенні закладу. На основі статистики відвідин сайту та кількості звернень шляхом заповнення активної форми на сайті, а це 40–50 відвідувачів щодня, є підстави твердити про доцільність розміщення актуальної інформації на сайті центру.

Організаційна функція – взаємодія ІРЦ із закладами освіти, громадськими організаціями, закладами охорони здоров'я, органами місцевого самоврядування, службами соціального захисту щодо системного кваліфікованого супроводу осіб з ООП, участь у міждисциплінарній команді для надання послуг дітям з ООП раннього дошкільного віку. Для налагодження такої взаємодії було укладено угоди про співпрацю із ГО «Полтава Даун синдром»; ГО «Рівновага»; у рамках реалізації різних проєктів було укладено угоди з Полтавською академією неперервної освіти імені М. В. Остроградського та Полтавським університетом економіки і торгівлі. Також для забезпечення ефективної участі консультантів ІРЦ в командах психолого-педагогічного супроводу осіб з ООП укладено угоди із 36 закладами освіти Полтавської міської територіальної громади.

Методична функція – надання кваліфікованої допомоги педагогічним працівникам закладів дошкільної та загальної середньої освіти, зокрема професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти. Коло

питань, із яких надається підтримка, включає такі: різновиди категорій осіб з ООП та особливості роботи з ними, рівні підтримки, надання системного кваліфікованого супроводу педагогічними працівниками закладу освіти особам з ООП, налагодження ефективної співпраці команди психолого-педагогічного супроводу та консультантів ІРЦ, ознайомлення із особливостями роботи АС «ІРЦ», взаємодія педагогів закладів освіти (ЗО) з батьками осіб з ООП.

При цьому наголошується на важливості роботи асистента вчителя та асистента вихователя, розкриваються особливості надання послуг особам з ООП, які перебувають на педагогічному патронажі, проводиться навчання щодо користування інноваційними методами, прийомами та технологіями при роботі в інклюзивному класі та групі, при наданні корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних послуг; привертається увага педагогів до важливості адаптації та модифікації змісту освіти, навчальних предметів, а також методів, прийомів, технологій оцінювання при роботі з особами з ООП.

Із цією метою колективом нашого ІРЦ розроблено проєкт «Інклюзивна трансформація», який об'єднав усіх педагогічних працівників інклюзивних закладів освіти територіальної громади. Упродовж двох років його реалізації надано методичну підтримку більш ніж 600 педагогам ЗО, а з метою підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників для роботи у закладах освіти з інклюзивним навчанням у 2023 році КЗ «ІРЦПМР» було розроблено програму підвищення кваліфікації на 2 години/ 0,06 кредиту ЄКТС. На квітень 2023 року 53 педагогічні працівники ЗО отримали свідоцтва про успішне опанування програми під час очних семінарів-практикумів та вдосконалили компетентності: інформаційно-цифрову, психологічну, педагогічне партнерство, інклюзивну, інноваційну, здатність до навчання впродовж життя.

Окреме місце в діяльності КЗ «ІРЦПМР» відведено методичній підтримці батьків/законних представників осіб з ООП щодо використання сучасних методів, прийомів, технологій для організації корекційно-розвиткових занять удома. У період дистанційного та змішаного навчання внаслідок карантинних обмежень та війни особи з ООП залишилися без системного кваліфікованого супроводу та якісної підтримки педагогів інклюзивних

закладів освіти. З метою дієвої підтримки батьків та законних представників осіб з ООП консультантами центру було впроваджено відеопроєкти «Дистанційний челендж» та «Корекційні лайфхаки». Обидва містили покрокову інструкцію з використання різних методик та прийомів надання додаткових психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг особам з ООП удома або в захисному укритті під час повітряних загроз. Згадані проєкти розміщено на сайті та на ютуб-сторінці КЗ «ІРЦПМР». Кількість переглядів відеопроєктів засвідчує правильність вибраної стратегії щодо дієвої методичної підтримки батьківської спільноти під час дистанційного та змішаного навчання.

Консультативна функція. Важливе місце в роботі з батьками та законними представниками належить консультуванню. Батьки неодноразово звертаються до ІРЦ: спочатку подати заяву та згоду на обробку персональних даних, далі з'являються з дитиною на КО, і насамкінець втретє приходять по висновок, ознайомлюються із цим документом та підписують його.

На кожному етапі вкрай важлива фахова консультативна допомога фахівця ІРЦ батькам щодо переліку необхідних документів для проходження КО. На етапі комплексної психолого-педагогічної оцінки фахівець ІРЦ має розповісти про особливості розвитку дитини та перші результати діагностування. На етапі ознайомлення батьків чи законних представників із висновком про КО – поінформувати їх про умови навчання та надання корекційно-розвиткових послуг, про ступінь вияву освітніх труднощів та рівень підтримки. Важливо ознайомити батьків особи з ООП із мережею закладів освіти, які є в територіальній громаді, та представити алгоритм зарахування особи з особливими освітніми потребами в ці заклади. Головне завдання таких консультацій – це формування в батьків чи законних представників осіб з ООП позитивної мотивації щодо розвитку своїх дітей.

У КЗ «ІРЦПМР» налагоджено систему консультування батьків – індивідуального та колективного. Так, вже протягом двох років на базі закладу діє клуб «21/3. Батьківська паралель» для батьків дітей із синдромом Дауна. Особливістю клубу є те, що під час засідання паралельно вирішується кілька важливих питань: у час, коли батьки збираються в окремій кімнаті, щоб отримати консультацію та від-

повіді на свої питання від адміністрації ІРЦ, у сенсорній кімнаті консультант ІРЦ проводить групове корекційно-розвиткове заняття з їхніми дітьми із застосування інноваційного інструментарію та тих чи інших технологій.

Надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг (КРЗ). Ще однією важливою функцією ІРЦ є проведення КРЗ для осіб з особливими освітніми потребами, які пройшли КО в інклюзивно-ресурсному центрі та перебувають у реєстрі закладу. ІРЦ надає психолого-педагогічні послуги лише окремій категорії осіб з ООП: дітям раннього та дошкільного віку, які не відвідують заклади дошкільної освіти; дітям, які здобувають освіту у формі педагогічного патронажу [4].

У період воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливого періоду) додатковими функціями інклюзивно-ресурсного центру є здійснення системного кваліфікованого супроводу осіб з особливими освітніми потребами, які вимушені змінити своє місце проживання (перебування) та зареєстровані в інклюзивні класи (групи) закладів освіти і не отримують додаткових психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг за місцем навчання; здобувають освіту з використанням технологій дистанційного навчання, але не отримують корекційно-розвиткових або психолого-педагогічних послуг за місцем навчання внаслідок особливостей психофізичного розвитку [5].

Системний кваліфікований супровід особи з ООП. Організацію системного кваліфікованого супроводу здійснюють консультанти ІРЦ, які надають допомогу щодо організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами, передбачену її індивідуальною програмою розвитку; беруть участь у команді психолого-педагогічного супроводу особи в закладі освіти, розробленні її індивідуальної програми розвитку [4].

Для реалізації цієї функції адміністрацією КЗ «ІРЦПМР» укладено угоди з усіма інклюзивними закладами освіти Полтавської міської територіальної громади, натеper це 36 закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Це уможливило підтримувати тісні зв'язки з кожним закладом і при потребі не зволікаючи приймати швидкі управлінські рішення.

Просвітницька функція. Організація інформаційно-просвітницької діяльності шляхом проведення Всеукраїнських вебінарів,

участі у Всеукраїнських та міжнародних конференціях, проведення семінарів-практикумів та організації спільно з педагогами територіальної громади проєктів із підвищення фахової майстерності освітян щодо роботи з ООП, надання системного кваліфікованого супроводу, створення та моніторингу індивідуальної програми розвитку. Вагомим внеском фахівців нашого центру у навчання освітян України є проведення Всеукраїнських вебінарів: спільно з освітнім проєктом «На Урок» було проведено вебінари «Інклюзивно-ресурсний центр – середовище довіри та включення», «Зміни й основні тенденції в роботі ІРЦ. Інклюзія 2022», «Інклюзія та війна: розвиваємо резильєнтність ІРЦ»; з видавництвом «Ранок» – вебінар «Батьки та вчителі як ключові партнери у створенні інклюзивного середовища в НУШ», з видавничою групою «Основа» проведено вебінар «Інклюзивно-ресурсний центр: мета, завдання, шляхи співпраці».

Підвищення професійної компетентності та майстерності педагогів ІРЦ. Для належного проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини консультанти мусять опанувати сучасні міжнародні методики діагностування та пройти обов'язкову сертифікацію. Якісна співпраця із Центром професійного розвитку педагогічних працівників, Полтавською академією неперервної освіти, Полтавським університетом економіки й торгівлі, Інститутом спеціальної педагогіки ім. М. Ярмаченка НАПН України дає змогу підвищувати фаховий рівень консультантів ІРЦ шляхом їхньої участі в семінарах, практикумах, вебінарах, тренінгах, які організовують вищезгадані установи.

Окрім того, аби підвищення професійної майстерності було системним, у нашому закладі діє проєкт «IRC LAB». Мета – залучення педагогічної еліти міста та області, постійних партнерів ІРЦ для проведення тренінгових навчань для педагогів нашого центру. За період існування проєкту проведено 11 тренінгів різної тематики: надання першої домедичної допомоги, першої психологічної допомоги, резильєнтність педагогічного працівника ІРЦ, використання імерсивних технологій при роботі з особами з ООП, розвиток мультимедійної грамотності та критичного мислення в консультанта ІРЦ, налагодження ефективної взаємодії ІРЦ та закладів охорони здоров'я (зустрічі із лікарем-психіатром, лікарем-

терапевтом). Розглядалися питання участі консультантів ІРЦ в міждисциплінарних командах для роботи з особами з ООП на етапі раннього втручання тощо. Саме цей проєкт надає можливість без відриву від основної діяльності підвищувати фаховість кожного педагогічного працівника центру.

Висновки. Детальний та контекстний аналіз функцій ІРЦ щодо забезпечення права осіб з ООП на якісну освіту та його ролі для територіальної громади дає змогу зробити такі висновки. По-перше, ІРЦ має не тільки експертну-діагностичну роль у територіальній громаді, це заклад, який відповідає на нагальні виклики в освіті – дистанційне та змішане навчання дітей з ООП, нестача кваліфікованих педагогічних працівників, які б надавали КРЗ за цивільно-правовими угодами, підвищення фахової майстерності педагогічних працівників закладів освіти, упровадження та постійне використання сучасного інвентарю та інструментів, які б дали змогу більш успішно розвивати компетентності осіб з ООП. По-друге, використання інноваційних технологій педагогічними працівниками ІРЦ уможливило цілковито задовольнити потреби педагогічних працівників закладів освіти із інклюзивним навчанням та батьківської громади осіб з ООП.

Інклюзивно-ресурсний центр на тепер має важливе значення і надалі його роль у громаді зростатиме. Це пов'язано зі збільшенням кількості осіб з особливими освітніми потребами та кількості класів/груп з інклюзивним навчанням. Крім того, важливий наголос держава робить на раннє втручання та роль ІРЦ у взаємодії в міждисциплінарній команді. Відтак, перспективи подальших досліджень дадуть змогу більш якісно та змістовно описати роль ІРЦ і в ранньому втручанні (міждисциплінарній допомозі сім'ям з дітьми раннього віку (від народження до 3-х років), у яких є порушення розвитку), і в підвищенні фахової майстерності педагогічних працівників, які вперше розпочнуть роботу з особами з ООП.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Калініченко І. Діяльність інклюзивно-ресурсних центрів щодо підтримки дітей з освітніми труднощами / І. Калініченко // Перспективи та*

інновації науки. – 2022. – № 2(7). – С. 324-332. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-324-332](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-324-332) (дата звернення: 14.04.2023).

2. *Калініченко І. Місце інклюзивно-ресурсного центру в сучасному освітньому просторі / І.Калініченко // Perspectives of world science and education. Abstracts of the 7th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. - Osaka, Japan. : CPN Publishing Group. – 2020. – Pp. 513-521. URL: <https://sci-conf.com.ua>. ISBN 978-4-9783419-8-3 (дата звернення: 14.04.2023).*

3. *Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / за заг. ред. М. Порошенко та ін. – Київ: 2018. – 252 с.*

4. *Положення про інклюзивно-ресурсний центр. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 року №545. Дата оновлення 29.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.04.2023).*

5. *Про внесення змін до Положення про інклюзивно-ресурсний центр. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2022 №493. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493-2022-%D0%BF#n13> (дата звернення: 14.04.2023).*

6. *Про освіту. Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Дата оновлення 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 14.04.2023).*

7. *Литовченко С. Діяльність ІРЦ у системі підтримки дітей з особливими освітніми потребами: актуальні питання. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/> (дата звернення: 14.04.2023).*

REFERENCES

1. *Kalinichenko I. (2022). Activities of inclusive resource centers in support of children with educational difficulties. Perspektivy ta innovatsii nauky, 2(7), 324-332. Retrieved from: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-324-332](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-324-332) [in Ukrainian].*

2. *Kalinichenko I. (2020) Perspectives of world science and education. Abstracts of the 7th International scientific and practical conference (pp. 513-521). - Osaka, Japan: CPN Publishing Group. Retrieved from: <https://sci-conf.com.ua>. [in Ukrainian].*

3. *Poroshenko M. (Eds.). (2018) Organizational and methodical principles of activity of inclusive resource centers. Kyiv. [in Ukrainian].*

4. *Polozhennia pro inkluzyвно-resursnyi tsentr. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12.07.2017 roku №545 (redakcija vid 29.04.2022 r.) Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].*

5. *Pro vnesennia zmin do Polozhennia pro inkluzyвно-resursnyi tsentr. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29.04.2022 №493. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493-2022-%D0%BF#n13> [in Ukrainian].*

6. *Pro osvitu. Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. №2145-VIII. (redakcija vid 01.01.2023 r.) Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].*

7. *Lytovchenko S. Activities of the IRC in the system of support for children with special educational needs: current issues. Retrieved from: <https://lib.iitta.gov.ua/> [in Ukrainian].*

Цитувати: Зайцев С. В. ІРЦ як тренд: від експертно-діагностичного центру до освітньо-новаційного хабу / С. В. Зайцев // Постметодика. 2023. № 1. С. 11–16.

© С. В. Зайцев, 2023. Стаття надійшла в редакцію 3.04.2023 ■